

BINNEN ENKELE WEKEN IS HET WEER VOORJAAR IN HET AMSTERDAMSE BOS

P.W. BRANDER †

Toen het blad nog volop aan de bomen en heesters zat was het aankomende voorjaar reeds bij wat nadere beschouwing op vele plaatsen te ontdekken. Kijk alleen maar eens naar zo'n Els. Wanneer we de tak van zo'n boom wat beter bekijken, vinden we, op de eerste plaats het oude verdorrende blad, maar in de oksels, waar de bladsteel uit het takje komt, ligt de blauw gekleurde bladknop voor het aankomende voorjaar reeds klaar. Vooral aan de uiteinden van deze takken hangen de nu nog stugge mannelijke katjes en meteen daarachter de veel kleinere vrouwtjes, verder nog de dikke groene zaadproppen welke dan nog niet rijp zijn, maar straks wanneer ze veel donkerder kleuren zullen ze uitgroeien tot de zogenaamde Jodenpruimpjes. Dan bengelen de Sijsjes weer met tientallen aan deze propfen om er hun voornaamste voedsel, de kleine zaadjes uit te peuteren, en daaronder lopen Vinken en Kepen die profiteren van de zaadjes welke door al dat gepeuter op de grond vallen.

Wanneer het niet al te hard gaat vriezen bloeien eind januari de Elzen, maar we bezitten in ons Bos enkele exemplaren van de Grijsze Els die ieder jaar enkele weken eerder bloeien dan alle andere, meestal zo omstreeks de derde week in december. Vorig jaar toen we een vrij zachte herfst beleefden waren er op 6 december al enkele katjes die stoven, aardig attent net op de verjaardag van Sinterklaas. De Zwarte Els bloeit in het algemeen iets later, zo begin februari.

Dan zijn ook in de vogelwereld weer allerlei tekenen van die naderende lente te bespeuren. De Zwarte Kraaien worden steeds drukker, ze roepen met een diep keelgeluid vanuit de uiterste toppen van de bomen. Deze Kraaien, veelal vaste bewoners van een bospartij, beginnen dat bosje weer te verdedigen tegen de indringers, waarschijnlijk meest jonge vogels voor wie nog geen bosgedeelte disponibel is. Ieder paar Zwarte Kraaien heeft n.l. een vast broederf ter grootte van een geheel bosje waarin geen enkel ander paartje van hun soortgenoten wordt geduld. En nu zijn er verschenen voorjaar heel wat jonge Kraaien groot gekomen en die zullen dan zo omstreeks januari naar een eigen broederf moeten omzien, waarin ze dan zelf wel voor een woning zullen zorgen. Voorlopig zijn we echter wat betreft deze voor nieuwbouw geschikte erfjes in het Amsterdamse Bos wel uitverkocht. En dat is maar goed ook want er huizen reeds een 25 paar van deze roofzuchtige zwartjassen in ons Bos.

Nu het blad dan weer van de bomen is gevallen krijgen we weer wat meer kans iets te zien van de overwinterende vogelsoorten waarmee we het de eerstkomende maanden zullen moeten stellen. In hoofdzaak zijn dat de mezen. Op de eerste plaats de gezellige dikke Koolmees, voorzien van zwarte kap, witte wangen en brede zwarte stropdas voor de gele borst en buik. Verder de Pimpelmees, meer in het lichtblauwe en dan nog de laatste jaren in aantal toenemende Glanskopmees. Ook zwerfen de gehele winter troepjes Staartmezen van bosje tot bosje. In het kale hout wemelt het bijwijlen van de Goudhaantjes, een gezellig klein ding, het kleinste in Nederland voorkomende broedvogeltje. De Winterkoning zingt zo nu en dan z'n vlugge en vrolijke ratelliedje.

Intussen is ook het aantal overwinterende Roodborstjes weer op volle sterkte aanwezig. Ze brengen in vrij groot aantal de winter bij ons door. De vorige winter heb ik uit nieuwsgierigheidsdeens al die Roodborstjes geteld in het Amsterdam-

se Bos en kwam tot het respectabele aantal van + 200 overwinterende exemplaren. Waar deze vogels allemaal vandaan komen is nog niet met zekerheid bekend maar vermoedelijk komt een groot gedeelte uit de Scandinavische landen bij ons overwinteren. Maar hoe kun je dat nou tellen zult u zich afvragen, nou dat gaat heel gemakkelijk (hoewel toch weer niet vanzelf). Let u echter zelf maar eens op wanneer u een dezer weken in het Bos een Roodborstje ontdekt, onthoud dan de plek precies of liever noteer de plaats even op uw plattegrondje van het Bos. Tien tegen een ziet u de vogel bij een volgende wandeling op precies dezelfde plaats. Ze houden er n.l. een vast winterterritorium op na, waar ze dag in dag uit zijn te vinden. Ziet u het door u waargenomen exemplaar niet direct terug, blijf dan even staan en de kans is groot dat het uit nieuwsgierigheid, na korte tijd wachten, tot vlak bij u komt. Al die Roodborstjes leven dus de gehele winter een vrij eenzaam leven tje. Zodra echter een naast hem of haar wonend exemplaar in hun territorium komt, slaan ze alarm en beginnen vaak te zingen (beide sexen zingen), maar in ieder geval te tikkeren en het leuke is dan dat alle in de buurt wonende exemplaren mee gaan doen en dat is dan ook het geschikte moment om van te profiteren, door meteen al die zich nu verradende exemplaren te noteren. Na enkele maanden luisteren en speuren bestaat daardoor de mogelijkheid bij benadering te zeggen hoeveel er zo'n winter in een bepaald gebied hebben overwinterd.

De derde week van april verdwijnen de laatste overwinteraars, intussen zijn de broedvogels weer gearriveerd, hun aantal is nog niet groot, maar ze nemen de laatste jaren in aantal toe. Ze broeden meestal op de grond en dat heeft tot gevolg dat ze nogal te lijden hebben van struinend roofgedierte en dat is er veel te veel hetgeen een sterkere toename wel zal remmen. Intussen is dit alles best de moeite waard om tijdens de wandeling eens op te letten. Het maakt zo'n wandeling wat zinvoller en het maakt tevens dat de kinderen wat intenser op het natuurgebeuren gaan letten, wat alleen maar in het belang van henzelf maar ook van het Amsterdamse Bos kan zijn.

P.W. Brander, november 1952.

